

Biotoop De Traanroeier in Oudeschild bedreigd

Het is dé blikvanger van het Texelse dorp Oudeschild, molen De Traanroeier. Fier steekt de wikkendrager uit boven de dorpsbebouwing en de nabijgelegen dijk. Voor de vissers op zee een dankbaar baken, aan de haven van Oudeschild kan men overdag niet ongemerkt voorbij gaan. Gedurende zijn bestaan heeft de molen kunnen profiteren van een onbelemmerde windvang, maar dat gaat veranderen. Althans als het aan de directie van het omringende Juttersmuseum ligt. Zij heeft namelijk bouwplannen voor een nieuw museumgebouw dat ten noorden van de molen dient te verrijzen. Met een nokhoogte van ruim twaalf meter zal het bouwwerk zeker vijf meter boven de stelling van De Traanroeier uitkomen. Vandaar dat de molenaars alarm slaan.

In 1902 wordt vergunning verleend voor de bouw van een molen in Oudeschild. Deze wordt uitgerust met drie koppels maalstenen en een inrichting om voederkoeken te breken. Nog in hetzelfde jaar wordt de voor sloop aangeboden Zaanse pelmolen De Traanroeier aangekocht en door molenmaker Klaas Kuiper op een nieuw gemetselde onderbouw geplaatst. De Traanroeier is maar relatief kort voor het malen van graan in bedrijf. Reeds in 1935 wordt de molen stilgezet. Als slooppunten het voortbestaan van de molen in 1942 bedreigen, koopt de gemeente Texel de molen aan om deze te bewaren voor het nageslacht. Na korte tijd tijdens de hongerwinter nog in bedrijf te zijn geweest volgt in 1946 het einde.

Elektriciteitsmolen

De Traanroeier taktelt snel af en een volgende grote restauratie dient zich aan. In 1963 krijgt de molen een flinke facelift. Maar nog belangrijker is het feit dat de molen als proefobject geschikt gemaakt wordt voor elektriciteitsopwekking. De Traanroeier is de eerste traditionele molen in Nederland die daartoe wordt ingericht en bovendien ook de molen die het langste als zodanig in bedrijf blijft. De inrichting is uniek; daarnaast redt de molen zichzelf onder meer door het aanbrennen van de zelfzwichting. Vanaf dat moment is De Traanroeier weer regelmatig volautomatisch in bedrijf.

In 1982 neemt de Provinciale Elektriciteitsmaatschappij

Noord-Holland (PEN) de molen over van de gemeente. Toch blijkt de elektriciteitsopwekking met traditionele molens geen succes. De Traanroeier wordt opnieuw buiten bedrijf gesteld en de opvolger van de PEN, Energiebedrijf Noord-West (ENW), pleegt geen onderhoud meer aan de molen. Om te voorkomen dat de molen opnieuw afglijdt, wordt in 1997 de Stichting tot Behoud van Molen De Traanroeier opgericht. Deze stelt een restauratieplan op en wordt in 1999 eigenaar. Een algehele restauratie volgt, waarbij alleen de voorzieningen voor de elektriciteitsop-

wekking die een handmatige bedrijfsvoering belemmeren worden verwijderd. De molen wordt met twee koppels maalstenen maalvaardig opgeleverd.

Het Juttersmuseum

Sindsdien stellen vrijwilligers De Traanroeier in bedrijf zodat deze een mooie attractie vormt op het terrein van het Juttersmuseum. Daarnaast trekt de draaiende molen de aandacht van toeristen. Het is dan ook betreurenswaardig dat juist de plannen van dit museum momenteel de zichtbaarheid en de windvang van de molen bedreigen. Molenaar Willem Keijzer, tevens in dienst van het museum, heeft de directie meerdere malen gewezen op het belang van de molenbiotoop toen de plannen werden ontwikkeld. Toch heeft de directie er geen rekening mee willen houden, andere belangen gingen simpelweg voor. Vervelend is bovendien dat het bestuur van de Stichting tot Behoud van Molen De Traanroeier mede gevormd wordt door een aantal directieleden van het Juttersmuseum. Nu er sprake is van tegengestelde belangen, kiezen deze personen voor het museum, waardoor de stichting na stemming haar goedkeuring voor het plan heeft gegeven.

Wat nu?

Ondertussen zit Willem Keijzer in een lastig parket omdat hij als biotoopwachter wil opkomen voor de belangen van De Traanroeier, maar dan wel tegen zijn eigen broodheer dient in te gaan. Omdat het bouwplan niet past in het huidige bestemmingsplan, moet daarvoor nog wel vrijstelling verleend worden. Het is dan ook dapper van Keijzer dat hij samen met de andere molenaars een zienswijze heeft ingediend op de voorgenomen vrijstelling. Toch zal het erg moeilijk worden om het tij te keren, omdat de stichting eigenaar is van de molen en dus al heeft ingestemd met de plannen. Bij een eventuele beroepszaak is dit een nadelig gegeven. Toch zal het De Hollandsche Molen er niet van weerhouden om Keijzer te ondersteunen en de plannen aan te vechten. Wordt ongetwijfeld vervolgd...

Molen De Traanroeier te Oudeschild bevindt zich in een lastig biotoopparket. (foto: Harmannus Noot)